

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) / Seçmeli (S)	Yıl	Yarıyıl	Anabilim Dalı
İLA160	Türk Dinî Mûsikisi	Zorunlu	2025-2026	2	İslam Sanatları ve Dinî Mûsikisi
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	3

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

1. Geçmişten günümüze Türk Dinî Mûsikisi tarihi, meşhur mûsikişinaslar ve mûsiki alanında yazılan temel eserleri bilmektir.
2. Mûsiki nazariyatı, İslam dininin mûsikiye bakış açısı, dini mûsiki çeşitleri ve formları hakkında bilgi sahibi olmaktır.
3. Musikiyle ilgili araç gereçlerin tanıtılması ve dinî formlardan olan temel makamların her birine ait birer ilahi, Kur'an kıraati ve ezan icra ettirilerek temel beceri kazandırmaktır.

Dersin İçeriği

1. Türk Dinî Mûsikisi tanımı ve tarihçesi
2. Mûsikinin İslam dünyasındaki yeri
3. Geçmişten günümüze meşhur musikişinaslar ve eserleri, dinî mûsiki usûl ve formları, musikiye ait sık kullanılan çalgı aletleri ve isimleri
4. Temel musiki makamlarıyla ezan, kamet, kıraat, ilahi, kaside ve mevlitlerin icrası

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

DERS KİTABI

1. Turabi, Ahmet Hakkı vd (ed.). *Türk Din Mûsikisi*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2018.
2. Akdoğan, Bayram. *Türk Din Mûsikisi Dersleri*. Ankara: 2010.

İLAVE KAYNAKLAR

3. Akdoğan, Bayram. *Mûsiki İle İlgili 40 Hadis ve Şerhi*. Ankara: Mans Medya Yay, 2017.
4. Aybars, Bedri. *Türk Mûsikisi Temel Bilgiler*. Ankara: İmbik Yayınevi, 2021.
5. Özcan, Nuri. "Dinî Mûsiki". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 9/359-360. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
6. Özcan, Nuri. "Cami Mûsikisi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 7/102. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım, slayt sunum, îfâ, uygulama, materyal ile öğrenme.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Dinî musikisinin tanımı ve temel musiki makamlarıyla ezan, kamet, kıraat, ilahi, kaside ve mevlitlerin icrası önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Öğr. Gör. Ruşen ALİOĞLU

Dersin Verilişi

Yüz yüze

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Mûsikinin Kavramı, Tanımı, Doğuşu ve Gelişimi
2. Hafta	Türk Din Mûsikisi'nin Temel Kavram ve Kuramları
3. Hafta	Ayet ve Hadisler Bağlamında İslâm'ın Mûsikiye Bakışı
4. Hafta	İslam Dünyasında Meşhur Mûsikişinâslar ve Eserleri, Günümüz Mûsikişinâsları
5. Hafta	Dinî Mûsiki Çeşitleri ve Formları
6. Hafta	Câmi Mûsikisinde İcra Edilen Formlar ve Eserler
7. Hafta	Tekke Mûsikisinde İcra Edilen Formlar ve Eserler
Ara Sınav	
8. Hafta	Tasavvuf Mûsikisi, Özellikleri ve Formları
9. Hafta	Günümüzde Dinî Mûsiki Çalışmaları
10. Hafta	Dinî Mûsikide İcra Edilen Makamlar Hakkında Genel Bilgiler
11. Hafta	Temel Makamlarla Câmi Mûsikisi Uygulamaları-1 (Ezan, Salâ, Kâmet)
12. Hafta	Temel Makamlarla Câmi Mûsikisi Uygulamaları-2 (İmamlık, Tilâvet ve Tesbihat)
13. Hafta	Temel Makamlarla Câmi Mûsikisi Uygulamaları-3 (Tekbir, Temcîd, Münâcaat,)
14. Hafta	Temel Makamlarla Câmi Mûsikisi Uygulamaları-4 (Salavât, Mevlid, Kaside, Tevşih, İlâhi, Na't vs.)
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ/ YÜKSEKOKULU İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME		
Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)	
ÖÇ 1	Mûsikinin tanımını yapar, alanla ilgili temel kavramları açıklar, amaç ve çeşitlerini bilir.
ÖÇ 2	Türk dinî musikinin tarihini ve gelişimini dönemleriyle birlikte özetler. Mûsiki alanıyla ilgili kaynak ve araştırma türü eserleri kullanarak literatür bilgisine sahip olur.
ÖÇ 3	Türk din musikisinin İslam ilimleri arasındaki yerini açıklar ve İslam alimlerinin musiki ile ilgili olumlu/olumsuz görüşlerini kavrar.
ÖÇ 4	Türk Mûsiki nazariyatı ve notalar hakkında bilgi sahibi olur.
ÖÇ 5	Türk Din Mûsikisinde kullanılan temel terim ve kavramları açıklar ve geçmişten günümüze kullanılagelen meşhur çalgı aletlerini tanıır, fonksiyonları hakkında bilgi edinir.
ÖÇ 6	Mûsikide kullanılan basit ve birleşik usuller hakkında malumat sahibi olur.
ÖÇ 7	Dinî Mûsiki formlarından Cami Mûsikisi ve Tekke Mûsikisi formlarını uygulamalı olarak sesli okuyuşla icra eder.
ÖÇ 8	Cami Mûsikisi alanında çok sık icra edilen ezan, salâ, kamet, tekbir, salavât, cumhur müezzinliği, tesbihat, tilavet, kaside, naat, ilahi, mevlid gibi formları temel makamlardan istifade ederek ses kullanımıyla uygulamalı olarak icra eder.
ÖÇ 9	
ÖÇ 10	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ

	PÖÇ 1	PÖÇ 2	PÖÇ 3	PÖÇ 4	PÖÇ 5	PÖÇ 6	PÖÇ 7	PÖÇ 8	PÖÇ 9	PÖÇ 10	PÖÇ 11	PÖÇ 12	PÖÇ 13	PÖÇ 14	PÖÇ 15	PÖÇ 16
ÖÇ 1	5	3	5	2	5	4	4	2	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 2	5	3	5	2	5	5	5	2	2	2	2	3	3	3	5	
ÖÇ 3	5	3	5	2	5	5	4	2	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 4	5	5	5	2	5	5	2	2	5	4	5	2	3	3	5	
ÖÇ 5	5	3	5	2	5	5	4	2	2	2	5	2	3	3	5	
0 - Katkı Yok		1 - Çok Düşük Düzeyde Katkı		2 - Düşük Düzeyde Katkı		3 - Orta Düzeyde Katkı		4 - Yüksek Düzeyde Katkı		5 - Çok Yüksek Düzeyde Katkı						

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ/ YÜKSEKOKULU İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ	
PEA 1. Genel Mûsiki kavramlarının tanınması, İslam öncesi musiki ile İslam sonrası musikin gelişim serüvenini inceleyerek bilgi edinmesi.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 2. Mûsiki sanatında kullanılan genel kavram ve terminolojilere vâkıf olunması.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 3. Mûsikin ve Mûsiki alanında kullanılan müzik aletlerinin dinimizdeki yerinin tespit edilmesi ve İslam alimlerinin bu konudaki görüş ve hükümleri hakkında bilgi edinilmesi.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 4. Anadolu, Osmanlı ve günümüze kadar gelen İslam mûsikişinâsların hayatı ve eserleri hakkında bilgi sahibi olunması.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 5. Dinî alanlarda icra edilen musiki çeşitlerini ses özelliklerindeki farklılıkları ayırt ederek tanınması.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 6. Camilerde ibadet öncesi ve sonrasında imam, müezzin ve mevlidhânlar tarafından ses musikisine dayalı makam ve usullerle icra edilen ibare ve formların bilinmesi.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 7. Medeniyetimizin önemli unsurlarından olan tekkelerde icra edilen tasavvuf musikisi hakkında bilgi sahibi olur ve kullanılan enstrümanların tanınması.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 8. Câmilerde mihraplarda icra edilen tevşih, ilahi, kaside, na't ve mevlîdi Sabâ, Uşşak, Rast, Segâh, Hicâz, Nihâvend gibi temel makamların özelliklerini kullanarak yüksek sesle yerine getirilmesi.	Evet ☒ Hayır ☐
PEA 9. Çeşitli ses melodilerinden oluşan temel makamları isimleri ve özellikleriyle birlikte bilinmesi. Makamlara dair tevşih, ilahi, ezan, kamet ve tilavet gibi icraların yerine getirilmesi.	Evet ☒ Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ	
PÖÇ 1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÇ 14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet ☒ Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAM TARİHİ VE SANATLARI BÖLÜMÜ Türk Dinî Mûsikisi Dersi DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	10.12.2025
		Revizyon No:	1
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ 1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐
PÖÖ 14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma.	Evet ☒ Hayır ☐